

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

О.О. КАРАКОЗ

**ЦЕНзуРА В ПУБЛІЧНИХ
БІБЛІОТЕКАХ УКРАЇНИ
1917-1939 рр.**

Монографія

2-ге видання, виправлене і доповнене

Київ
Видавництво Ліра-К
2017

УДК 027.022:351.751.5(477)«1917/1939»
ББК 76.103(4Укр)61-7
К211

Рецензенти:

Т. О. Долбенко – доктор культурології, професор кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи Київського національного університету культури і мистецтв;

Ю. І. Горбань – кандидат культурології, доцент кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи, директор наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв;

М. П. Зніщенко – кандидат історичних наук, генеральний директор Київської обласної бібліотеки для дітей, президент Української асоціації працівників бібліотек для дітей.

*Рекомендовано до друку Головною Вченою радою
Київського національного університету культури і мистецтв,
протокол №6 від 14 листопада 2016 року*

Каракоз О. О.

К211 Цензура в публічних бібліотеках України 1917-1939 рр. : монографія / О. О. Каракоз. – 2-ге вид., випр. і допов. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 200 с.

ISBN 978-966-2609-90-5

У монографії досліджено сутність та основні форми прояву радянської цензури в публічних бібліотеках України у 1917 – 1939 роках.

Автор монографії виявив витоки, обґрунтував основні етапи та прослідкував форми і напрями втілення духовної та світської цензури в бібліотечну діяльність. Розкрив принципи роботи радянських цензурних інституцій, що регламентували напрями діяльності публічних бібліотек, перетворюючи їх на заклади політосвіти. Показав бібліотечну цензуру як соціальне явище, відобразив її значення щодо обмеження інформації, друкованого слова та національної думки.

Видання розраховане на викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто цікавиться питаннями пов'язаними з розкриттям основних засобів запровадження радянської цензури в бібліотеках України.

УДК 027.022:351.751.5(477)«1917/1939»
ББК 76.103(4Укр)61-7

ISBN 978-966-2609-90-5

© Каракоз О. О., 2017
©«Видавництво Ліра-К», 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Розділ 1 ІСТОРИОГРАФІЯ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ	8
Розділ 2 СТАНОВЛЕННЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ ЦЕНЗУРИ	24
2.1. Витоки бібліотечної цензури	24
2.2. Запровадження царської цензури в бібліотечну справу	33
2.3. Формування основних методів та засобів регламентації бібліотечної справи в перші роки радянської влади	39
Розділ 3 ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЦЕНЗУРИ В ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕКАХ УКРАЇНИ 20–30-х РОКІВ ХХ СТ.	58
3.1. Цензура як засіб ідеологічного впливу на формування бібліотечних фондів	58
3.2. Вплив радянської цензури на трансформацію читацьких інтересів у масових бібліотеках	117
3.3. Ідеологічні зміни в кадровому складі бібліотекарів.....	123
ВИСНОВКИ	131
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	134
ДОДАТКИ	159